

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA :
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inap-
lază.

Tinerii oțeliți dela 1902.

Arad, 15 Decemvrie 1911.

Partidul național și mai ales comitetul receau prin o nouă criză. Bătrânii noștri de atunci, cu firea lor conservatoare, în frunte diplomatul Mocionyi și cu cei dela „Drapelul”, urmați de Aurel Muresianu dela „Gazeta” și de „Tribuna” autorizată din Sibiiu, pledau cu toții pentru menținerea dărză a tacticei de pasivitate pentru starea în neacțiune a partidului. Propuneau cu toții liniște și așteptare unor vremi mai bune, când s'ar putea ivi un ministru maghiar mai generos, care să redea partidului român vechile drepturi, suspendate de Hieronymi.

Era în acei ani o adevărată somnolență și mahmureală pe toată întinderea politică, încât aproape să nu mai fie nimeni, ca să îndrăznească a se ridica împotriva acestei stări divine. Nota cea mai deosebită o făcea „Tribuna”, inspirată de un comitet răslețit. Și a fost un adevărat no- pentru opinia publică momentul, când s'a vestit, că foaia autorizată din Sibiiu închide taraba, amuțind pentru veșnicie în brațele comitetului, — ca un fel de preestire stranie a soartei, ce era să în- mai târziu „Lupta” autorizată din Sibiiu, care s'a prăpădit în aceleași condiții și în aceleași brațe duioase.

Ce era deci mai firesc, decât, împotriva curentului acela de tembelisme, să se iveas- că voci de opoziție și apeluri tot mai su- rătoare la o schimbare a situației? Pro- testele acelea din nenorocire nu purcedeau în cercurile oficiale, unde și pe atunci se trecea în ape tulburi după „trădători”, ci în mișcările mai tinere, mai mobile, mai prezente în forțele lor. Tinerimea noastră treuse tocmai prin epoca de entuziasm a unor memorandiști și ieșise, oțelită, de la universitățile din țară și din străinătate, aducând cu sine o pregătire mai te- matică și mai pricepătoare a duhului vre- mii. Iar văzând vremea grea, ce dăinuia deasupra vieții politice de acasă, s'a nă- scut în mulți rîvna de a urni din loc carul intronit în drumul de luptă.

Două foi proaspete, ivite sprintene și îndrăznețe, „Tribuna Poporului” din Arad și „Revista Orăștiei”, au fost cele dintâi mare neoficiale, cari au arborat steagul luptei pentru problema nouă, ce se înfiri- pa în rîndurile mai tinere, cu scopul de a răzbi câteva preocupări învechite. Iar dip- schimțările, ivite în coloanele lor, focul pro- testării a prins cu încetul să se răspân- și să câștige adherenți, ca ori ce cauză dreaptă. Și într-o bună zi — a fost la 1 Ianuarie 1902 și zece ani se împlinesc de atunci — iată o grupare de tineri, orga- nizat! Douăzeci și patru de voinici din patru unghiuri ale româniei din Un- garia și Ardeal, doctori în drept și medi-

cină și vre-o doi publiciști, se adună la un loc și-și iscălesc o mărturisire de credință în programul ziarului lor, scos la Orăștie, cu titlul simbolic „Libertatea”. Din rîndurile programului noului ziar puteai ceti, că în „Libertatea” ei s'au creiat o „Tri- bună liberă” și s'au propus pe față ca „as- cultând de glasul convingerii noastre inti- me, cum și de glasul timpului, vom stă- rui pentru schimbarea tacticei de pasivi- tate, în parlament, în activitate”...

Așa dar „Libertatea” nu era supusă nici unei restricțiuni de gândire din partea oficială a comitetului. Ea era un organ in- dependent, liber de a-și avea o credință proprie asupra situației și a moravurilor Gruparea din jurul ei era, evident, o gru- pare de reforme, cu o tendință de a schim- ba idei generale din viața politică. Și însu- fletirea lor pentru asta era destul de fana- tică.

Așa, de pildă, găsim pe d. Bontescu Victor, un june abia de 24 ani pe atunci „nici blond, nici brun” și „cu părul lung, când nu se tunde”, cât de sincer combătea primejdia vorbelor goale, ce venia din partea unor fruntași:

„Haid! — zicea oțelitul de acum 10 ani — să ne recunoaștem sincer greșala. Nu! Crima, pe care am comis-o, față de noi înșine și față de neamul întreg, este că ne- am îmbătat și noi și pe neamul nostru cu fraze numai, cu proteste energice și cu pa- radări fără rost. Suntem nu numai de com- pătimit, dar și ridicoli de-a binele. Să mă iertați” etc....

Lozinca asta a tinerilor era îndreptată și acum zece ani împotriva moravurilor politice uzate și a lipsei de idei nouă. Și nu vă speriați, când vă destăinuiesc, că tot pe atunci chiar d. Goldiș era un perfect oțel- lit și scria în „Tribuna” din Arad cuvinte de admirație la adresa grupării din Orăș- tie, salutându-o cu următoarele bombas- ticisme de solidarizare. Iată ce le scrie:

„La luptă dar tineri români! Voi nu ziceți: cine nu este cu noi, e împotriva noastră! Și adevărat vorbiți. Lăsați în voia Domnului pe cei slabi, ori răi, ori proști. Ce vă pasă de protivnic? Luptați și mer- geți înainte! Că bătrînii vor murmura și vor da din cap și din umeri? Cei lipsiți de duhul vieții românești vor șopti și se vor îngrășa din valoarea luptei voastre, dar ne- fericirea vieții lor să nu vă tulbure gândul. Așa să faceți voi, tineri români!...”

Și așa au făcut tinerii de atunci, dar Goldiș n'a rămas oțelit, el a ajuns bătrîn și rău, pensionar cârtitor și intrigant și as- tăzi nu-și mai amintește de sentimentele sale față de tinerimea dela 1902, care știa atunci să respecte „glasul convingerii in- time” și „glasul timpului”, ce le cerea un mod independent de a munci.

Acțiunea tinerilor a trebuit să pătrun- dă, îndeosebi când agitația a încăput pe energica mână și pe respicatul cuvânt al dlui Aurel Vlad. Într'un articol despre „Di-

recția nouă”, el recunoaște cel dintâi, că într'adevăr această direcție s'a pornit:

„....Astăzi neorientarea este ca ne-altă- dată. Solidaritatea oamenilor noștri poli- tici de azi e o frază deșartă, cu care le place a se amăgi, în realitate însă ea nu- mai în neactivitate se manifestează. Când e vorbă să nu facem nimic, activiști, și pasiviști, suntem de perfect acord. A sta însă mai departe așa, ar fi cea mai mare crimă, ce s'ar putea comite față de națiune. Cu una trebuie să fim curat, că, decât să ne suprimăm convingerile noastre și în viitor, mai bine să ne desfacem de aceia, pentru cari idealul este de a nu face nimic și a căror supremă înțelepciune este a sta pe loc. Cu aceste suntem datori principiilor noastre și binelui poporului însuș”...

Și când organul comitetului „Tribuna” din Sibiiu, a sărit, ca mușcată de șarpe, și a combătut noua direcție a tinerilor; când „Drapelul” afirma, că pe calea asta de re- forme „se părăsește sentimentul față de solidaritatea de partid”; când numai „Tri- buna Poporului” din Arad aplauda, scriind „Ghiata s'a rupt”, — iată-l pe d. Vlad ia- răș pronunțând o voință hotărîită:

„Dacă nu vom deci să rămânem soli- dari cu aceia, cari nu vreau să se miște și căroră din convingere, sau din lene, le vine la socoteală starea pe loc, nu ne rămâne altceva, decât a ne desface de acești apo- stoli ai inerteției și punând-ne la lucru, să încheșăm șirurile luptătorilor dornici de luptă, ca să luăm parte ca partid național la luptele electorale.”

Dar ideia asta liberă a dlui Vlad, cu care s'a și făcut biruința din urmă, cu tri- umful dela Dobra, n'a fost singură în toată campania asta a tinerilor. Dsa a vut mo- mente și mai liberale în reflexiunile sale critice la adresa vechinului așezământ, cu cari nu se solidariza cu tovarășii săi ofi- ciali de astăzi. Luând pildă dela Cehii ti- neri, cari se convingeau prin 1903, că pro- gramul lor de Drept public le agravează situația în Reichsrath, d. Vlad se ia la hartă cu „Tribuna” comitetului și stabi- lește următoarele vederi, deosebite de ale pasiviștilor autorizați, în ceea ce privește punctul întâi al programului nostru dela 1881:

„Judecând din aceste puncte de vedere (din ale Cehilor! Red.) asupra curentului ivit la noi despre revizuirea programului național (auziți, un curent revoluționar! Red.), este clar, că punctul prim din progra- mul dela 1881, adică autonomia Transil- vaniei, nu poate ocuza (!) în programul pre- zent, ci trebuie rezervat programului pen- tru viitor, înlocuind autonomia Transilva- niei cu autonomia națională. Ar însemna aceasta „abdicare”, dar este pur și simplu un postulat al prudenței politice... Nu pentru a intra în parlament trebuie lăsat la o parte, sau mai bine zis rezervat punc- tul cu autonomia Transilvaniei, ci pentru

a ne ușura poziția noastră și a ne scăpa de o sarcină ... De altfel reprezentanții noștri în parlamentul țării, aleși pe baza programului dela 1881, n'au pus în discuțiunea parlamentului și n'au pretins rezolvarea acestui adevăr...

Noi rugăm pe cetitorii de astăzi să ne ierte, dacă le reamintim aceste texte politico-istorice. Este însă momentul potrivit, să ne întrebăm, ce s'a ales, după zece ani, de falnica grupare independentă și liberă dela 1902? Unde sunt firile acele îndrăznețe și nerespectuoase față de politica oficială și răsvrățiții împotriva frazei goale și a somnolenței? Cum mai înțeleg ei astăzi să-și asculte „convingerile lor intime” și „glasul timpului” de acum? Sau cred ei, că muțenia și neputința, starea peloc și slaba organizare a luptelor de azi nu produc aceleași desastre și aceleași desamăgiri în opinia publică, pe cum se petrecea la 1902? Nu. Se vede de departe, că avântul lor s'a stins și le-a rămas numai mahmureala, de care se păzeau așa de mult. De când s'au solidarizat cu politica oficială, ca să guste din viața parlamentară, s'au făcut cuminte, țin la autoritate exagerată și se prezintă în calitate de orotitori ai gospodăriei politice. Dar ori ce mică opoziție împotriva lor, ori ce control asupra faptelor monotone, săvârșite de asimilații tineri de acum 10 ani, îi tulbură și scoate din cumpăt. Nici o umbră de independență în judecată, nimic nou în reformele de organizare și până și „autonomia națională a Transilvaniei” nu se mai ivește la suprafața discuțiilor. Tinerii oțeliți dela 1902, ca prin farmec, au trecut repede prin o metamorfoză sufletească, acomodându-și caracterele și mentalitatea la vechile forme și stratageme înguste, pecari tot ei acum zece ani le combatteau cu violență, și ajungând chiar mai catolici decât Papa, adaptându-se tradiționalei infalibilități. Oțelul lor s'a tocit; avântul lor a fost de scurtă durată și s'a

prefăcut în mici sofisterii; idealul lor a rămas o mulțumire de sine și un fel de idiosincrazie față de ori ce este schimbare și îndemn la progres.

O propunere a dlui deputat Dr. Șt. C. Pop adoptată de ministru. Aflăm azi din buletinul parlamentar că în ședința de ieri a Camerii, după ministrul de agricultură Serényi, a luat cuvântul dl deputat Dr. Șt. C. Pop, zicând următoarele:

Chestiunea urbanarilor nu e aranjată definitiv nici până astăzi. În anul 1848, după ștergerea iobăgici, izlaurile și pădurile au fost administrate mai corect chiar decât astăzi. Cu ocaziunea segregărilor și localizărilor, s'a făcut însă greșala că averile comune s'au transcris pe numele comunelor, fapt care a avut drept urmare înstrăinarea acestor averi din partea comunelor politice, după ce comunele politice renunțaseră la dreptul de proprietate. Legislatura a săvârșit păcatul de a nu se fi îngrijit de averile urbanarilor. Oratorul a arătat, încă cu ocaziunea debaterii legii din 1908, cum trebuie să se facă intabularea acestor averi pentru ca să se curețe disordinile din cărțile funduare și să se previe interpretările pline de contradicții ce se dau din partea judecătorilor organizării urbanarilor. S'a întâmplat, nu odată, că Curtea de casație (Curia), reluând procese de mult isprăvite, le-a nimicit și comunele au fost puse din nou în fața neplăcerilor împreunate cu segregarea. Aceasta, firește, la dorința unor domni de pământ, cari au știut să exploateze starea de nesiguranță. Urbanarilor sunt aproape în imposibilitate de a-și câștiga pădure și pășune, pentru că organizațiile lor nu sunt recunoscute de persoane juridice. De aici o serie de anomalii. De pildă anomalia că, în baza unei practice păcătoase, în fața legii sunt chemați primarii comunali, de obicei oameni lipsiți de cele mai elementare cunoștințe juridice.

Oratorul a prezentat apoi următoarea moțiune: Camera să ceară ministrului de agricultură elaborarea neamănată a unui proiect de lege, în care foștii urbanariști și toate posesoratele să fie declarate de persoane juridice și care să le dea putința de a se organiza pe bază legală.

Deputatul ungur Szabó István, partizanul micilor proprietari, a sprijinit moțiunea dlui Pop și ea a fost adoptată și de ministru și de Cameră.

Programul de muncă al camerei. Ziarele ungurești dau despre activitatea camerei următorul program: Discuția la bugetul de instrucțiune și culte, începută azi, va dura vre-o trei zile, pentru că din partea partidului lui Justh va fi din nou pusă în discuție chestiunea congregațiilor catolice, precum și atitudinea baronului Barkóczy, iar partidul lui Kossuth și cel popular au de gând să se ocupe în firul discuțiilor pe larg de chestiunea lefurilor învățătoresci, precum de chestiunea autonomiei catolice. E sigur, de altă parte, că și din tabăra guvernamentală se vor auzi glasuri în firul discuției. Fiindcă Sâmbătă e ziua cea din urmă a discuției reformelor militare, se crede că, până Joi săptămâna viitoare să se termine dezbaterea bugetară, — oricât de vastă s'ar dovedi chiar discuția bugetului de instrucțiune — și că pentru luna Ianuarie nu va rămâne de tranșat decât proiectul apropiatiunii. Se prevede deci cu siguranță necesitatea unui buget provizoriu. Apare aceasta și din împrejurarea, că Daniel Gábor, vicepreședintele partidului guvernamental, s'a adresat zadarnic opoziției cu o rugă pentru curmarea discuțiilor. Opoziția e hotărâtă să vorbească. S'a răspândit pe culoarele camerei vestea că pentru viitoarele ședințe delegaționale se vor alege delegați noi. Încă nu se cunoaște piererea guvernului în chestiune. Pe vremea guvernului coaliționist se adoptase punctul de vedere că, pentru aceiași sesiune delegațională mandatați delegațiilor aleși odată sunt valabile până la sfârșit. Acum însă părerile se împart și se poate ca în săptămâna viitoare să fie pusă la ordine zilei și alegerea de noi delegați.

Aflăm că la discuția bugetului de instrucțiune vor lua parte și deputații noștri.

Ședința camerei. Camera a intrat azi în discuția bugetului ministrului de culte. După portorul Kammerer Ernő, a luat cuvântul Székely Gyula, care a rostit un discurs de două ore.

În ședința de mâine, Sâmbătă, se vor discuta reformele militare, iar de Luni încolo — potrivit pactului — numai bugetul.

Rudyard Kipling.

Mântuirea lui Pluffles.

Trad. de Vasile Stoica.

Doamna Hauksbee era câte odată plină de bunătate față de sexul său. Dovadă povestea asta: crează ficcare, cât vrea dintr'însa.

Pluffles era subofiter la „inmenționabili”. Dar și de subofiter era prea plăpând. Era așa de plăpând, ca un pui de canar, golaș. Răul cel mai mare era însă, că avea de trei ori atâția bani, câți îi trebuiau; căci tatăl lui Pluffles era om bogat, iar Pluffles singurul său fiu. Mamă-sa îl adora. Căci și dansa era aproape tot atât de plăpândă și nepățită ca și Pluffles, și credea tot ce-i spunea.

Slăbiciunea lui Pluffles era, că nu credea ce-i spunea lumea. Prefera, după spusa lui, „să se bazeze pe judecata sa proprie”. Iar judecată avea tocmai așa precum avea mâni sau scaun; dar preferența asta îi aduse necaz pe cap de vre-o câteva ori. Dar cu cel mai mare necaz se procopsi Pluffles odată în Simla — acum câțiva ani, când era de douăzeci și patru.

Începutul îl făcu așa, că se bază, ca de obicei, pe judecata sa proprie; iar rezultatul fu, că în scurtă vreme ajunse legat, cu mâni, cu picioare, de roțile trăsurei doamnei Reiver.

Nimic nu era bun la doamna Reiver, afară doar de hainele de pe ea. Era stricată, începând dela păru-i din cap — care crescuse la vre-o fată din Bretagne, — până la tocurile ghetelor, cari

erau de doi policari și trei-optimi de înalte. Era răutăcioasă, dar nu în mod cinstit, ca doamna Hauksbee; era vicleană în păcătoșie.

Scandal nu i-s'a întâmplat niciodată; n'avea imbolduri destul de pătimase pentru asta. Ci-că doamnele engleze din India sunt tot așa de drăguțe, ca și surorile lor din patrie. Ei bine, doamna Reiver era excepția, care întărea regula. Și întreagă viața și-a jertfit-o acestui scop măreț și vrednic.

Doamna Hauksbee și doamna Reiver se urau grozav. Așa de mult se urau, încât nici nu se certau; dar treburile, pe cari le spuneau una despre cealaltă erau uimitoare — ca să nu zic originale. Doamna Hauksbee era cinstită — cinstită ca dinții ei cei de dinainte — și, dacă nu i-ar fi plăcut nițel răutatea, ar fi fost un ideal de femeie. În jurul doamnei Reiver nu prea era cinste; nu era nimic decât egoism. Iar cu începerea sezonului, bietul Pluffles îi căzu pradă. Se hotărîse ea să-l dea gata; și cine-mi era Pluffles, să se împotrivească? S'a bazat numai pe judecata lui; și judecată a fost.

Am văzut cum își convingea Hayes calul împănat — am văzut cum își imblânzia căluțul îndărătnic un surgiu dela „tonge”, — am văzut cum i-a înfrînt cerbicia prepelicarului răsvrătit un îngrijitor zdravăn, — dar toate aceste erau nimic pe lângă dresura lui Pluffles dela „inmenționabili”. Învăță să ducă și să aducă, ce i-se spunea, să fie gata la ori ce cuvânt al doamnei Reiver de nici cănele nu-l întrecea. Învăță să se înfățișeze la „rendez-vous”-uri, la cari doamna Reiver n'avea de gând să vic. Învăță să primească cu mare mulțumită dansuri, pe cari doamna Reiver

n'avea de gând să i-le dea lui. Învăță să zgribuiască câte un cîș și un sfert în vînt și ploaie la „Elysium” în vreme ce doamna Reiver stetea cumpănă să iasă la călărit sau ba. Învăță să primească în haine de vară și prin ploaie, să primească o trăsură pentru doamna Reiver, și apoi, de ce o găsea, să se dea frumusețea în laturi. Învăță ce însemnează a fi agrăit, ca un „coolie”, și a fi trimis în toate părțile, ca un lacheu. Învăță toate acestea, și încă multe altele. Și plătia pentru învățătură.

Își închipuia poate, în starea asta neguroasă, că-i frumos lucrul acesta și impresionează, că-l ridică dintre ceilalți bărbați și că așa trebuie să facă.

Nime n'avea grijă, să-i spună lui Pluffles, că-i neghiobie ce face. Își petrecea prea bine lumea în sezonul acesta, decât să-și mai bată capul cu el; iar a te amesteca în daraverele altuia e totdeauna ingrată treabă. Colonelul lui Pluffles ar fi trebuit să-l trimită la regiment, îndată ce a auzit, ce se petrece! Pluffles însă se logodise cu o fată din Anglia, când a fost mai pe urmă acasă; iar dacă era în lumea asta ceva, ce atrăgea fără seamăn asupra sa ura colonelului, acest ceva era subalternul însurat. Ridea deci pe sub mustați, când află de dresura lui Pluffles, și zicea că-i „bună treabă pentru băiat”. Dar în cele din urmă n'a fost de loc bună „trenarea”. Îl aduse de risipă bani peste puterile sale, ori cât de bunicele erau; pe lângă că îl zdrobi, făcându-l din băiat de treabă, ce era, om de a zecea mână, de o valoare foarte în dolnică... Mica-i socoteală la firma Hamilton te uimie.

(Va urma.)

Numărul unguresc al d-lui Goldiș.

Mărturisirea delinquentului. — Ce zice d. Vaida, „Drapelul” și „Gazeta”? — „Mănunchiul de dovezi” al d-lui Vaida. — Triumful moral al „Tribunei”.

— Minciuna există pentru a fi distrusă, ea strigă spre a fi distrusă! — vorba lui Carlyle. „Vedenii” înșelătoare se ridică în capul bietului meu semen și-l fac să pretindă asupra mea drepturi pe cari nu le are. Ori ce luptă este o ciocnire de forțe, fiecare crezându-se cea mai tare, cea mai dreaptă; de puteri cari ajung cu timpul și veșnic vor ajunge, în acest drept Univers, să însemneze drepturi. *În ciocnire partea lor peritoare, isbită atât cât trebuie cade în pulbere: acest proces sfârșit rămâne ceea ce neperitor, adevărat și exact.*

Constrâns de o forță majoră morală, în sfârșit după opt luni de zile, d. Goldiș sub povara minciunilor sale, vine să facă mărturisirea, că articolul „Contele Tisza István” publicat în numărul 197 din 28 Octombrie al „Tribunei Poporului” și în traducere ungurească, este *opera sa*. De opt luni de zile am fost într-una terfelită pentru acest număr unguresc. Acuza numărului unguresc se făurise împotriva noastră astăprimăvară, pentru a sluji de „dovadă” calomniei că am fi vânduți lui Tisza. Ea a făcut ocolul în toată presa cartelată împotriva noastră, în „Drapelul”, „Gazeta Transilvaniei”, „Seara” din București, ca să nu mai amintim de fitulce ca „Olteanul” din Făgăraș, care asemenea își luau aierul să ne dăscălească, în „Românul” de sub direcția domnului Goldiș, și mai la urmă, ca cea mai frumoasă floarea, în mănunchiul de dovezi”, prezentat publicului de onorabilul domn Dr. Alex. Vaida-Voevod. Zădarnice erau toate protestările noastre, zădarnică destăinuirea că articolul incriminat era scris de însuși d. Goldiș, presa cartelată, nu lua nici o cunoștință, tăcea și d. Goldiș și reproducea sănătos în ziarul său toate combinațiile prăpăstioase ce se formulau împotriva noastră în legătură cu acest număr. Ba s'a găsit un ziar, — „Drapelul” din Lugoj, — care după ce l'au destăinuit pe autor sfidând ori ce cinism, ni-a răspuns în felul ăsta: „.....Strânsă cu ușa din toate părțile și silită a se apăra față de faptele pe care nu le mai poate nega ori ascunde sub atacuri violente contra celor ce cutază a o trage la răspundere, „Tribuna” a introdus un nou metod de luptă: se lăpădă de trecutul propriu, aruncând toată rina asupra celor ce s'au desfăcut de ea și nu mai roiesc a avea nimic comun cu oculții stăpâni ai „Tribunei”.

Celebra carte a domnului Vaida călărește în vre-o două locuri pe acest cal de bătaie împotriva „Tribunei”. Vom vedea mai la vale, ce enormă crimă ne construieste d. Vaida din acest număr unguresc. Acum roada de păun e lipsită de cea mai țanțoasă podoaibă. Răbdare numai. Va veni rândul și celorlalte minciuni. Ele strigă doar toate spre a fi distruse. Cartea domnului Vaida, va trebui să rămâie întreagă ce e: un trist document al vremii. „Vedenii

înșelătoare se ridică în capul bietului meu semen și-l fac să pretindă asupra mea drepturi pe cari nu le are.”

Întrebarea cea mai interesantă care se impune acum este: Ce l'a îndemnat pe d. Goldiș să tacă opt luni de zile și să mărturisească abia acum după atâta vreme? Cetitorii cari ne urmăresc doar știu, că-l somasem cu chestia numărului unguresc, până la plictiseală. Explicația este clară de tot: Pentru a nimici „Tribuna” s'a recurs la calomnii. Una dintre aceste calomnii „dovadă” cum a fost numită, era numărul unguresc, în Ploiești — căci campania se știe, a avut agenții ei și în Tară

prinsese calomnia proporțiile acestea: „Ști că „Tribuna” e trădătoare și a început să apară acum în ungurește.” D. Goldiș, care a fost urzitorul complotului, a avut tot interesul să tacă chitic, ca minciuna să-și facă ravagiile ei posibile contra noastră. Și nu numai că a tăcut, dar ajută din răspuțeri efectul acțiunii morale a „dovezii” reproducându-o consecvent în ziarul autorizat al partidului național, în „Românul”. La începutul campaniei, i-se numărau zilele „Tribunei”. Prin Martie ziarul autorizat vestea că „Tribuna” a pierdut 1000 de abonați. Prin Iunie, d. Mihaili le spunea studenților din Brașov, care mergeau în excursie de studii, că pe când se vor rentoarce, „Tribuna” probabil nu va mai exista. Dacă „Tribuna” muria, calomnia numărului unguresc rămânea cu o calomnie mai mult asupra ziarului, care cădea îngropat sub ele. D. Goldiș, cel mult se felicita în urmă de teoria d-sale „arta vieții” care l'a mai ajutat odată în viață.

Campania însă, ca tot ce e întemeiat pe imoralitate, se apropie de obștescul sfârșit al lucrurilor nelegiuite. D. Goldiș e chinuit acum de năzuința, să scape cu ce poate: să-și scape reputația și cinstea politică puse la cele mai grave încercări în aceasta odioasă expediție. Nădejdea în sfârșitul tragic al acțiunii nu mai poate fi îndoișă: să ne scăpăm cel puțin pielea proprie. N'avem să-i facem domnului Goldiș greutate în aceasta omească silință ce-și dă. Nu vom judeca cu măsura de judecată de azi articolul său despre contele Tisza István, care pus alături de vorbirea dela Ceica a trădătorului Mangra, prezintă într'adevăr puțină deosebire. Nu o putem face aceasta, recunoaștem, nici pentru motivul, că articolul a apărut în ziarul nostru. Dar ni-se pare extrem de ciudată argumentația sa, când zice: „Articolul acesta a apărut fără iscălitură și semn. A fost deci al ziarului nu al meu, era să răspundă pentru el redacția, nimeni altul pe lume.” Cum, domnule Goldiș, a fost un simplu mercenar la 1903, care scria la porunca „oculte” și nu-și așternea pe hirtie propriile sale convingeri? De ce trebuia să răspundă numai redacția pentru un articol scris de d-sa? Fiindcă nu l'a iscălit? Nu era un fapt pur personal

al d-sale, indiferent dacă l'a iscălit ori nu? Nu-l osândim însă, nici pentru motivul că atunci când a apărut, el n'a fost considerat de un păcat, a fost scris, admitem, din intenții curate, precum curate erau și intențiile noastre când l'am publicat, ori care ar fi azi judecata schimbată asupra prea puținii intransigențe de idei și convingeri, care-l caracterizează.

Nu putem să-l scoatem însă de sub răspunderea jocului frivol, ce a făcut cu acest număr în primul rând domnia sa, pe urmașii săi d. Vaida-Voevod, „Drapelul”, „Gazeta Transilvaniei” ne mai vorbind de năbădăioasa „Seara” din București, singurul organ din Tară în care și-au făcut culcuș aceste calomnii. Nu, căci procesul între noi încă nu e terminat. Cei drept, acum nu se mai aude de Jeszenszky, de Tisza, rar ici colea ca un-fel de ecou ridicol și îndărătnic de Mangra, s'a prăbușit acum și *dovada* prietăniei noastre cu Tisza, va rămâne însă de aici înainte marea întrebare a răspunderii istorice pentru aceste zile nenorocite:

Pentru ce a fost dar conrepticolul dela Vas? Pentru ce a fost stigmatizată „Tribuna”? Pentru ce a fost adus „Românul” în Arad? Pentru ce a fost spart partidul național? Pentru ce a fost un neam întreg încercat într-o luptă fratricidă?

Istoricul calomniei cu numărul unguresc.

D. Goldiș, chiar în sensaționala sa mărturisire de azi, pozează tot domnia sa în victimă în legătură cu acest număr unguresc, spunând că: „De un an de zile rabd cele mai groaznice insulte din partea „Tribunei” pentru numărul acesta”. Cetitorii noștri vor ști ce „groaznice insulte” a răbdat dela noi d. Goldiș, pentru numărul acesta. E bine, însă să *probăm*, pentru clarificarea afacerii, ce a răbdat „Tribuna” pentru numărul unguresc.

Întâia oară calomnia a apărut în „Drapelul” din Lugoj. Iată cum o anunțau confrății în numărul lor dela 2 Martie:

„De deosebit interes sunt expunerile relative la epoca dela 1905 până la 1910 când frământările oculte, de a-și da arama pe față, ajunseră culmea. E pagubă că din acel șir de fapte constatate și restabilite lipsește acel număr pe care l'a scos „Tribuna Poporului” în *limba maghiară*, pentru a *face curte* contelei Stefan Tisza, când acesta în mijlocul unei învâlmășeli venise în fruntea destinilor țării. Acest număr scos în limba maghiară (Nr. 198 ediție separată din 10 Nov. 1903) va rămânea nu numai unic în presa română ci *totodată cea mai palpabilă dovadă a pretenției „intransigențe”* cu care paradează din când în când „Tribuna” pentru cei mai slabi la cap.”

A doua zi „Tribuna” răspunde, că autorul acelui articol este d. Vasile Goldiș, directorul „Românului” și că dacă „Tribuna” într'adevăr s'ar fi făcut vinovată cu acel articol, răspunderea îl privește pe d. Goldiș, în prima linie. Tot a doua zi notița de sus din „Drapelul”, e reproducă de „Gazeta Transilvaniei” și „Seara”. Dēs-

pre destăinuirea „Tribunei” nu ia notă nici „Gazeta” nici „Seara”. — „Drapelul” scrie însă cu iscălitura Dr. V. Branîşte un prim articol, reproduc întreg de „Românul” în Nr. 40 fără nici o notă din partea redacţiei. În acest număr d. Branîşte, privitor la mărturisirea noastră că autorul unguresc este d. Goldiş, face următoarele loiale reflexii:

„Strânsă cu uşa din toate părţile şi silită a se apăra de faptele, pe cari nu le mai poate nega ori ascunde sub atacuri violente contra celor ce cutează a o trage la răspundere, a introdus („Tribuna”) un nou metod de luptă: se lapădă de trecutul propriu, aruncând toată vina asupra celor ce s’au desfăcut de ea şi nu mai voiesc a avea nimic comun cu oculteii stăpâni ai „Tribunei”.

„....Între asemenea împrejurări nu m’a surprins de loc că la şirele „Drapelului” de Sâmbătă, încearcă „Tribuna” să deplaseze întreaga chestie „desvăbind” tot pe d. V. Goldiş ca autor al celebrului Nr. al „Tribunei” apărut la 1903 în limba maghiară.

Aceasta „desvălire” cu care crede „Tribuna” că m’a desarmat, mă îndeamnă să scriu aceste şire la acest loc, ca să declar că nu am nici un motiv a retracta ceva din ce am scris, cu atât mai mult de a face amendă onorifică.

Aceste le scria onorabilul domn Dr. Valeriu Branîşte, după ce declarasem că notiţa sa, asupra numărului unguresc îl priveşte mai întâi pe amicul său Goldiş. Şi aceste şire le reproducea domnul Goldiş în organul domniei sale, în „Românul”. Ziarele cartelate, în cor, publicau toate „infamia Tribunei” cu numărul unguresc.

Câteva luni în urmă apare faimoasa broşură a dlui Vaida. Domnul Vaida în „Mănuşchiul său de dovezi” se ocupă în două locuri cu numărul unguresc. La pag. 42 scrie:

„Cu leul dela Geszt cum l-a numit Mangra pe contele Tisza, „Tribuna” susţine de altcum vechi prietenii. Ea deja la 1903 în 10 Noembrie Nr. 198 i-a dedicat protectorului ei Tisza (Cum îşi bătea joc d. Vaida de enormele sacrificii de sânge şi de bani, aduse în procesele noastre de presă că ni-l face pe Tisza protector! N. R.) un articol de fond, care pleda pentru pace.

Acel articol de fond era scris în cea mai neaoşă limbă maghiară, (sublinierea autorului) ca contele Tisza să se poată delecta şi convinge cu ochii proprii că „Tribuna” este propagatoarea ideii de „pace”, aşa după cum o înţelege „pacea” leul dela Geszt şi naşul său cameleonul dela Ceica. Dl R. Ciorogariu va răspunde, poate, că pe atunci afară de d-sa şi de dl Oncu, mai era şi Mangra comanditar la „Tribuna” deci este firesc ca organul „independent” i-a făcut un hatâr deputatului guvernamental de acum. Dl Ciorogar însă de ce nu a protestat? De ce nu a împiedecat publicarea acelui articol maghiar, dacă nu a consimţit cu el? Iar dacă d-sa a avut putere destulă, fiind între comanditarii „Tribunei” Mangra directorul, atunci de ce nu a părăsit tovarăşia „patriotică” de ce a mai bătut „toaca bisericutei cinstite”?

Acestea le scria d. Vaida, având cunoştinţă de desvălire noastră, că autorul numărului unguresc este d. Vasile Goldiş şi că „ziarul independent, publicându-l i-a

făcut un hatâr nu lui Mangra, deputatul guvernamental de acum”, ci lui Vasile Goldiş, directorul ziarului autorizat de acum. Totuşi la adresa domnului Goldiş nici un cuvânt, ci-i face imputări „trădătorului” Ciorogar, că de ce n’a oprit publicarea articolului dlui Goldiş în „Tribuna”. Se poate o reacredinţă mai temerară? Broşura cu aceste pasagii este reproducă ca articol de fond în „Românul”, e reproducă şi de „Gazeta Transilvaniei” şi de „Seara” din Bucureşti. Suratele se întreceau care pe-care în reproducerea calomniilor.

La pag. 97 domnul Vaida mai scrie privitor la numărul unguresc, repetându-se ca să poată apare pentru cetitor dovezile ca fiind mai multe, următoarele:

La 1903, 10 Nov. Nr. 198 „Tribuna” „întregului neam românesc” cum o numeşte d. Oncu, a publicat un articol de fond de împăcare în limba maghiară, închinat contelui Tisza. A fost şi aceasta numai o „simulare” a lui Mangra şi Ciorogariu spre a zăpăci pe Tisza şi a-l „pune sub picioare”, deci un luteru „cinstit”. Nu însemna aceasta a te „abate” dela programul partidului naţional român?

Cine s’a „abătut”, domnule Vaida. Dl Goldiş ori „Tribuna”? Vei avea elementarul simţ de datorie să retractezi aceste acuzaţiuni, ori să le susţii şi în contra domnului Vasile Goldiş, directorul ziarului autorizat al partidului naţional român din Transilvania şi Ungaria, „Românul” din Arad. Vor avea elementara cinste ziaarele, cari s’au făcut ecoul acestei calomnii împotriva „Tribunei” să înregistreze că autorul articolului unguresc este d. Vasile Goldiş, şi că „tradarea” dacă a fost, este în prima linie a sa? Domnul Branîşte va face acum amenda onorabilă, ori la acestea nu se pricepe, ştie numai să calomnieze?

Toate aceste aşteaptă un răspuns, fireşte, tăcerea va fi şi el unul, dar dintre cele mai puţin demne.

Asupra prea interesantelor şi preţioaselor mărturisiri, că a umblat să ajungă profesor de stat, pe calea deputaţilor guvernamentali, de pe vremuri, vom reveni în ori ce caz. Să vedem cu ce autoritate morală d. Goldiş, osândeşte şi stigmatizează de pildă pe d. Aurel Petrovici din Nădlac, care încă a vroit să ajungă notar public odată şi asemenea ca d-lui poate invoca scuza, că „nu avea nici un rol în politica românească.” Şi să facem morala cuvenită sincerei sale mărturisiri de azi: „Şi ca să mă desvălesc şi mai mult în faţa domnilor dela „Tribuna” iată mărturisesc: şi astăzi îmi pare rău, că nu am putut ajunge profesor de stat, căci astfel aş fi fost ferit de cinstea prietăniei domnilor tribunişti!” Nu-i târziu încă, domnule Goldiş.

Scrisori din Bucureşti.

Carnetul unui visător. — Din Olimp pe strada Zrinyi. — Unde ne sunt zeii? — Beduini pe drumuri triste.

Bucureşti, 30 Noembrie.

Povestea e cunoscută. Şi, dacă o repet şi eu e că poate vor fi şi de aceea cari n’au auzit-o încă. Un print al Bavariei, artist prin simţirea lui poet prin faptele lui, nebun prin visul şi credinţa lui iubea pe o principesă dintr’o ţară învecinată. O iubea mult, o ridicase în sufletul lui artist acolo, unde nici tradiţia ei familiară, nici calităţile ei sufleteşti n’au putut-o ridica. Se uita la ea ca la ceva sfânt, ca la ceva ce n’a vădit încă vis de poet, ce n’a întâlnit soarele în drumul lui.

Odată voi să-i facă o surpriză. Aranjă un cortegiu feeric, o orchestră ce cânta o simfonie de spus de dulce şi plecă spre castelul ei să-i facă serenadă. Era aşa de fericit de mulţumirea ce credea că o va face miresei lui. Era aşa de fericit. Dar fericirea nu-i dură mult. Căci când ajunge aproape de castel, sub un stejar bătrân văzu pe principesă mângâind pe un paj, sărutându-l pe ochi, pe gură, pe frunte. A făcut un semn. Iată, întreg s’a răsfrint atunci în ochii lui. Şi s’a întors acasă fără a zice un singur cuvânt. Dar atunci ochii lui nu s’au mai deschis pentru nici o femeie, mâna lui n’a mai atins nici o floare. Ea a dat ordin ca nici de palatul lui să nu se apropie nici o femeie, decât până la o anumită distanţă.

Povestea asta îmi vine acum în minte, când văd cele ce se petrec la noi. Când văd spectacolul nespus de dureros la care se dedau cei ridicaţi de noi până acolo până unde după vrednicia lor nu meritau. Cât îi credeam de demni şi de sus în buna noastră credinţă. Şi cât îi credem de astăzi, când martor al vredniciei lor ni-l aduce pe Gabor. Aşa fac politicienii noştri cu credinţele noastre ca principesa cu visurile artistului print bavariez. Şi, dacă mai trăieşte un pic de mândrie în noi, va trebui să nu mai vedem, să nu mai cultăm pe nici un politician, să nu ne mai înşăm de nimica ce spune şi să-i lăsăm să-şi mîngâie pajii lor: Ambiţia nesocotită. Va trebui să ne retragem în lumea gândurilor noastre, oprind pe cei aduşi de patimă să se apropie de noi. Căci asemenea spectacole te fac să te scârbeşti de orice acţiune omenească. Să nu mai crezi în nimenea şi în nimica. Asemenea spectacole aduc în sufletul descurajarea, deprimarea. Te fac să rozeşti la gândul că odată ai avut naivitatea să-ţi legi sufletul de vorbele acelor, cari azi imitează prilegele caravane, cari la răstimpuri îşi fac apariţia prin satele noastre.

Satele noastre, cu poezia lor, cu idilele lor ternizate de Coşbuc în veacuri nemuritoare. Satele noastre, cuiburi de poveşti cu feţi frumoşi, cu zine albe ca zăpada, cu suflete cari cred în minciuni. Au coborît şi în ele otrava neîncrederii. Şi acolo au trimis proza barbară şi imbecila inspiraţie, care a creat „Călugărele din noul schi” — pe care l’au expedit în foaia menită anume pentru naţie. I-au dat această spurcată creaţie, s’o cânte în doinele lor. S’o tălmăcească în locul crâiei zinelor care-şi plânge pierduta comoară:

Eu toate, toate le-am pierdut
Şi Dumnezeu mă piardă
Din ochii lui, că te-am crezut...

Cam aşa ar putea rosti şi această naţie, căruia sutaşii fără de suflet i-au străpuns inima cu lanca minciunii.

Aveam o credinţă şi n’o mai avem. Ne mândream cu demnitatea aleşilor noştri şi n’o mai putem face asta. Aveam, dar ce n’are un popor, când ştie că aleşii lui nu rostesc decât adevărul?

Prima şi cea mai veche
CASĂ DE CLAVIRE
este a lui

Franz şi Albert Renner
Timişoara-Iosefin, str. Hunyadi 12.

Mare asortiment de
PIANE, PIANINE ŞI HARMONII.
Calitatea cea mai bună. Preţuri
ieftine.

Ce ne-a rămas azi din toate astea? Unde ne sunt zii noștri? Ce fac ei?

O lume, care s'a dus atunci când ni-s'a luat tot ce aveam mai sfânt: Credința! Și azi, unde altă dată vedeam curaj și mândrie, vedem înjosire și ocară. Pe unde, în maiestoașă liniște Apollo își ducea carul de aur, — acum se învârtă un glob de foc, căci lumea zeilor noștri a fost desdumenezeită. Unde odată vedeam demnitate și virtute bărbătească, vedem azi patimă, vedem tronând pe indispensabilul... Gabor.

*

Iată de ce toate manifestările acestea ale unor oameni ce n'au știut să-și păstreze locul ce li-l'am dat în sufletul nostru trebuiesc acoperite cu vâlul cel mai nestrăvezit. De ce n'ar trebui nici măcar să li-se răspundă. Dacă ni-s'a luat din suflete credința, nu ne-au ucis cu desăvârșire mila. Și mila aceasta, pe care o împărtășim tuturor lucrurilor din fire, o putem da și acelora, cari odată au fost zei pentru noi.

În minte îmi vine o icoană dureroasă. Noi, cei cari aveam o nădejde, noi cei tinări — ca eroul din celebra tragedie — stăm în fața celor ce le încredințasem spre păstrare ce aveam mai sfânt. Și, dacă nu izbucnim în blesteme, e că și blestemul trebuie aruncat asupra cuiva. Stăm așa și tăcem. Ca beduinul ce-a pierdut calea în mijlocul pustiei. Oaza cu izvorul răcoritor a fost acoperită de nisip. Izvorul nostru de însuflețire, cuminenția, demnitatea celor mai mari ca noi s'a dus. Și păcatul e al celor cari ne-au luat tot ce ne lega de cel mai frumos vis.

De ce-or fi fost atâta de neîndurați?...

Correspondent.

Puterea obiceiului...

Maica „Gazeta” dela Brașov de un an de zile trăește zile dalbe. O duce mereu la reproducere, când din „Românul” din Arad, când din „Drapelul” din Lugoj — de câte ori se nemerește aceste ziare să ne injure. Și asta se întâmplă din des.

„Reproducerea” articolelor s'a prefăcut, deci, la maica „Gazeta” într'un obicei atât de înrădăcinat, încât nu se mai poate apăra împotriva influenței ei și uită, uneori, că reproduce din „Tribuna” cea hulită și de ea.

În numărul său din urmă (264) publică un articol de fond în care face polemică cu un deputat ungur, Baross János, — împrumutând argumentele din o informație politică a „Tribunei”, fără s'o spună, însă.

Publicăm, alături, scrisul nostru și scrisul „Gazetei”:

Tribuna, nrul 362.

A solicitat mai multă energie guvernului în politica colonizării și a zugrăvit în culori însoași „antatoare economice” realizate de Români în paguba scumpului element alcatuitor de stat. A atacat cu multă violență în deosebi politica de proprietăți a băncilor românești, arătând cu date — firește n-controlabile — că din proprietățile sub 50 de jugăre cadastrale pe mâni ungurești sunt numai 69.000, în vreme ce pe mâni românești aproape 4000, deși Români reprezintă numai 16 procente în populația țării. A uitat însă să spună că proprietatea câtorva o igarhi unguri numai, covârșește întreaga proprietate românească din patrie. După d-sa Ungurii sunt poporul cel mai deposedat în țară și ei privesc totuși cu brațele încrucișate „noua descălecăre dușmănoasă a Românilor în Ardeal...”

Domnii dela „Gazeta” nici n'au citit măcar discursul deputatului ungur, căci dacă l-ar fi citit ar fi băgat de seamă că în informația noastră s'a strecurat o gre-

sală de tipar: 69.000 în loc de 6.900! O greșală de tipar care strică înțelesul comentariilor noastre și întreaga argumentație alui Baros. Deputatul ungur voia să spună că micii proprietari unguri abia cu 2900 jughere au mai mult pământ decât micii proprietari români.

„Gazeta” a îndreptat, însă, o altă greșală de tipar a noastră: a scris corect „poporul” în loc de „poprul” cum se imprimase la noi...

Incolo, aidoma ca în „Tribuna”.

Vedeți ce face puterea obiceiului!

Clasa de mijloc din Bucovina.

— Câteva informații pentru frații ardeleni. —

II.

Trecem acum la celelalte orașe ale Bucovinei, luându-le în ordine alfabetică împreună cu districtele lor. Iată deci: orașul Câmpulung are 22 neguțatori români, 202 evrei și 27 străini, în total 251 de neguțatori; districtul Câmpulungului, care cuprinde în sine 29 de sate, are 59 neguțatori români, 573 evrei și 40 străini, în total 672 de neguțatori. Orașul Gura-Humorului are 4 neguțatori români, 174 evrei și 23 străini, în total 201 neguțatori; districtul Humorului, care cuprinde în sine 31 sate, are 71 neguțatori români, 228 evrei și 55 străini, în total 354 neguțatori.

Locuitorii din ocolul Câmpulungului aveau cele mai favorabile condiții să-și strângă avere frumoasă, pentru că fiind ei liberi chiar în așa măsură încât formau un fel de republică, erau scutiți de dajdii cari adesea sunt un atentat direct la averea țărănească. Afară de aceea aveau și mai multe privilegii cari erau îmbinate cu foloase materiale eminente. Firește că averea acestor republicani a sporit destul de frumos, și-ar fi putut să se țină și mai departe la înălțimea ei, dacă la timpul său nu s'ar fi îngăduit sălășluirea străinilor între cari cu deosebire cea a Jidanilor. Mai întâi încercară Nemții să întemeieze colonii între băștinașii ocolului Câmpulungului, coloni de felul căror există și până astăzi, b. o. Prisaca-Eisenau, Vadul-Negri-lesci = Schwarztal ș. a. Deodată cu acestia au năvălit și Jidanii, cari, bine înțeles, nu și-au bătut capul să formeze colonii și ei, ci s'au străduit să cucerească întreg ocolul Câmpulungului, așezându-se ori unde simțeau miros a profit.

Districtele de care ne ocupăm are trei centre principale: Câmpulungul, Vatra Dornei și Gura-Humorului. Cea dintâi acumă nu de mult a ajuns o piață potrivită pentru concentrarea mărfurilor produse în întregul munte din sudvestul Bucovinei. Dorna abia mai târziu a luat avântul cel mare, și anume mai cu seamă din vremea, când acolo s'au descoperit multe izvoare de ape minerale cu efect sanitar pentru diferite morhuri. Acestea au atras multă lume încolo așa, că în Dorna s'a putut de curînd înființa o stațiune balneară. Atât centrul cât și celelalte sunt tixite de neguțatori jidani, tot așa și multe altele localități prezintă o majoritate covârșitoare de Ji-

dani în negoț. Cauzele acestei majorități primejdioase sunt foarte evidente. Muntele ne produce pâine, are deci nevoie de un schimb cu țara. Au trecut vremurile, unde partea cea mai mare dintre munteni aveau proprietăți la țară, așa că singuri își puteau îngriji de pâinea necesară. Astăzi numai sporadic se întâlnesc proprietari cu pământuri proprii în districtul Sucevei. Sunt și unii cari iau în arendă pământuri la țară, dar și aceștia sunt puțini. Cei mai mulți însă sunt avizați la aceea ce li-se aduce acasă. Deci muntele a avut și are nevoie de un mijlocitor între el și țară. Și când e vorba de mijlocitor, cine altul a fost și e mai dispus să primească aceasta onorabilă și bănoasă funcție decât Jidanul, mai ales când i-se oferea câștig mare și sigur fără oare-care concurență din partea locuitorilor băștinași — a Românilor, căroră aici, ca și ori unde, nu li-se desvoltase simțul pentru acest fel de a fi, pentru acest câmp de aur în existența unui popor. Dar pe lângă aceasta mai e și altă explicație la năvălirea Jidanilor la munte: țara avea nevoie de un mijlocitor între ea și munte. Muntele e îmbrăcat cu păduri seculare, care trebuiau exploatate, cu ajutorul fabricilor, ferestrele etc. Deci cine alții să facă întreprinderile de negoț în stil mare, industrie, decât acel element care dispune de un capital suficient. Românii din munti erau bogați, după cum amintisem mai sus, dar cu toate acestea bogăția lor nu consta în capitale, ci în reale. Condițiile acestea susțin așadar posibilitatea, ba chiar provoacă necesitatea ca mijlocitorul de trafic reciproc între munte și țară să fie Jidanul. S'ar părea că necesitatea aceasta ar scuza năvălirea Ovreurilor la munte, cu toate acestea ea e o scuză cu atât mai gravă, dacă cercetăm ce purtare mârșavă are Jidanul cu acea poporație — românească — pe care o exploatează. Dacă această rasă fără rușine ar avea măcar pic de simț de datorie, ar trebui să fie recunoscătoare mediului, care îi produce o dobândă horendă în proporție cu capitalul plasat, dar de asta nici vorbă. Poporația pe care o exploatează, pe care o sărăcește, nu mai are nădejde să se ridice, căci Jidanul nu numai că-i răpește condițiile de existență, dar îl împiedecă să-și câștige altele prin faptul că importă ca lucrători la exploatarea pădurilor, a minelor montane etc. venetici din toată lumea, mai cu seamă din Galizia, răpind băștinașilor și cea de pe urmă nădejde să-și câștige o bucatică de pâine în țara lor, ba mai mult, atât ei înșiși, Jidanii, cât și străinii aduși de dâșii, le iau pământurile, și devin dușmani etnici ai poporului nostru.

Dovadă pentru importul cel mare de galițieni prin mijlocirea Jidanilor sunt parohiile gr.-cat. prin Câmpulung, Dorna etc. ai căror credincioși sunt de naționalitate rutenă. E doar prea bine cunoscut că în Bucovina nici când n'a existat poporație băștinașă rutenă de confesiune greco-catolică.

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai scăzute mobila de fabricanți de Marosvásárhely la: Székely și Réti mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă = plătire în rate lunare fără nici o urcare de preț. — — —

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. = La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat

Iată deci grava acuză contra Jidanilor, iată primejdiile acestui element distructiv Iată deci ce ne-au adus „Kulturtraeger”-ii Vestului; aceștia-s doar cei preținși, căci doar alții aici la noi, Nemții nu au.

În orașele și districtele amintite găsim, ce-i drept, după cum am arătat, și câțiva neguțatori români. Cu toate acestea adevăratele întreprinderi de negoț sunt numai prăvăliile românești și o librărie românească în Câmpulung. Celelalte întreprinderi sunt de mână a doua, cu muncă grea, câștig mic, ori întreprinderi de natură anti-talmudică, precum e negoțul de mascuri. Ar trebui de menționat faptul că vatra Câmpulungului și cea a Humorului sunt în mare parte în mâni jidovești sau străine. Dintre atâtea orașe ale sârmanei Bucovine măcar acestea ar fi putut să-și păstreze timbrul românesc. Dar durere! În fiecare oraș sau localitate cu prestigiul de a deveni oraș, Românii bieții sunt împinși tot în laturi, tot îndărăt, ba chiar scoși cu totul afară. Iată deci o nouă problemă ce ni-se impune, un nou câmp de luptă pentru viitor: recâștigarea orașelor!

I. E. Torouțiu.

Alegerea penultimă din Arad.

Arad, 15 Decembrie.

Trebuie să recunoaștem că în chestia alegerii penultime din Arad, mărturisirile domnului Goldiș sunt exacte. Așa s'a întâmplat. Așa li-am relatat și noi. Aradianii în deplină solidaritate au votat toți în frunte cu deputații de pe atunci Dr. Nicolae Oncu, Dr. Stefan C. Pop și Dr. Ioan Suciu, îndrumați în sensul acesta de clubul deputaților din Budapesta. D. Goldiș n'a votat, dar declară că s'a solidarizat cu cei ce au votat și vota și d-sa dacă era trebuință. Pân'aci suntem înțeleși. Acum însă vine întrebarea, ce rost avea ca d. Goldiș să ne pună într'un număr din zilele trecute următoarea întrebare:

1. Adevărat este ori ba că d. Dr. Nicolae Oncu și cu toți ortacii săi dela „Tribuna” și cu toți funcționarii săi dela „Victoria”, la alegerea de deputat penultimă, a votat pentru candidatul guvernamental? Da ori ba?

D. Goldiș ne dă azi următoarea explicație:

„Nu am învinovățit pentru cazul acesta (alegerea penultimă) pe nimeni cu vre-o trădare ori incorectitate cu atât mai puțin pe d. Dr. Nicolae Oncu ori pe Dr. Stefan C. Pop și Dr. Ioan Suciu.

Am dorit să se constate numai că d. Dr. Nicolae Oncu, încă a votat cu candidatul guvernamental, deci nu se cuvenea ca ziarul său pentru aceeași faptă să-l pună pe d. Iosif Moldovan alături cu d. Aurel Petroviciu, care a fost totdeauna guvernamental.”

Și într'alt loc:

„Atunci „Tribuna” a ripostat că d. Iosif Moldovan e tot așa de guvernamental ca și d. Aurel Popovici din Nădlac. Afirmatia aceasta a „Tribunei” era însă o minciună, deoarece d. Iosif Moldovan o singură dată în viața sa a votat pentru candidatul guvernamental.”

Pe d. Goldiș iar l'a părăsit sinceritatea. Înțelegem de ce, altfel nu și-ar putea justifica atitudinea de mai sus.

D. Goldiș este de doisprezece ani în Arad. Își aduce aminte de toate, ni-a vorbit adesea de lucruri petrecute de după culise. Ei bine cum să nu-și aducă aminte de lucruri pe cari toată lumea le știe, căci au fost publicate și prin ziare. Nu-și aduce aminte de pildă, că nici d. Aurel Petrovici, nu a fost totdeauna guvernamental, căci cu prilejul candidării naționale a părintelui Lucaciu, d. Petrovici a fost președintele electoral, în casa d-sale a stat părintele Lucaciu 6 zile, a votat cu dânsul și a fost sufletul campaniei. Nu-și aduce aminte. Un om însă care are memorie așa slabă, de ce afirmă că d. Aurel Petrovici, a „fost totdeauna guvernamental?”

Dar memoria dlui Goldiș, nu e numai slabă, ci și dă greșuri regretabile. Iată ce spune: „Afirmatia „Tribunei” (că d. Iosif Moldovan ar fi tot așa de guvernamental ca și d. Aurel Petrovici) era însă o minciună, deoarece d. Iosif Moldovan, o singură dată în viața sa a votat cu candidatul guvernamental.”

Apoi nu era minciună d-le Goldiș, ci afirmația DTale, spune un neadevăr. D-ta tot așa de bine o ști, ca și noi, căci trăiești cu noi în Arad, cetesti ziare, că d. Moldovan, în cele politice, n'a aparținut aproape niciodată partidului național. D. Moldovan, nu a votat numai odată, cum spui DTa, ci a votat mai de multe ori, pentru două votări sunt și probe materiale, și a cordonat totdeauna, cum o știe toată lumea în Arad pe lângă candidații guvernamentali. Numai DTa nu o ști? Iată ce găsim în „Tribuna Poporului” Nr. 180 din 29 Septembrie 1901, ziarul la care colaborai și DTa.

Să fim drepti! Dintre Românii arădani s'au dus la vot dnii G. Telescu, protopop gr.-cat., profesorul G. Pap, preot gr.-cat. și trei învățători dnii Ștef, Oltean și Moldovan. Deși în cele politice d. Telescu, niciodată n'a mers cu noi, iar d. Pap, este profesor la liceul statului, iar dnii învățători nu sunt frunțiș de mână întâi în Arad, ba încă d. Moldovan, este omul taichii Moise „Tribuna” din Sibiu totuși serie etc. (Urmează o polemică cu „Tribuna”).

Dacă d. Goldiș ori d. Moldovan, ar nega mai departe, firește nu ni-ar rămâne decât să scoatem din arhiva orașului protocoalele alegerii de atunci. Sperăm însă că nu ne vor lucru de prisos. De ce dar d. Goldiș, susține că d. Moldovan numai odată a votat ca și d. Oncu (pe dd. Stefan C. Pop îi uitase)? N'a știut? — Dar de unde își ia atunci atâta îndrăzneală să ne

facă mincinoși, pentru că d-sa n'ar fi știut un lucru? Iată acum știe. Vom vedea ce va crede d. Goldiș că e dator să facă în fața acestei constatări.

Chestiunea școlară în comit. Hunedoarei.

(Urmare).

Înainte de-a înșira detaliile acestei acțiuni extinse, trebuie să spun, că în anul 1906, anul prim al acțiunii mele în comitatul Hunedoarei mi-am făcut o hartă pe care mi-am însemnat acele localități, unde s'ar părea potrivit din punct de vedere național sau geografic, istoric, industrial și de comunicație, să se ridice școli de stat. După trebuință mi-am însemnat centrele cari pot fi cucerite pentru stat, de prima, de-a doua și pe urmă de a treia categorie, meridianele și liniile paralele. Pe lângă însoțirea unei expuneri detaliate am înaintat harta la minister, care mi-a și primit propunerea aproape în întregime și și împărțindu-o pe mai mulți ani, a pus la cale ridicarea alor 50—60 școli de stat. Acest plan însă s'a zădărnicit. Guvernul era strimtorat din toate părțile, mii de lipsuri cereau să fie acoperite, și'n urmă, când de repetate ori am urgit înființarea școalelor de stat promise prin cuvinte și prin ordinațiuni ministeriale, cu provocare la cauze însemnate politice-culturale a luat dela ordine de zi acțiunea culturală de stat din comitatul Hunedoarei. Comitetele suprem de pe atunci, precum mi-a spus, i-a și făcut reproșuri secretarului de stat. Umarea a fost înființarea alor trei școli noi de stat, din cari una și funcționează, iar două se vor deschide în viitorul an școlar.

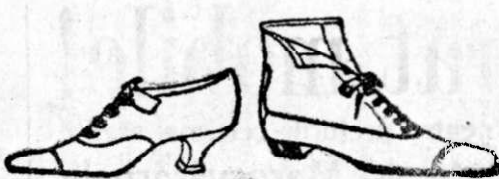
În modul acesta zădărnindu-se acțiunea, am fost nevoit, pe lângă urmărirea cu atenție a planului meu de statificare, a începe înființarea sporadică a școalelor de stat în comunele cari impuneau dela sine. Azi am ajuns, că locurile mai însemnate în cea mai mare parte a lor sunt ocupate cu școli de stat, și toată atențiunea mea se îndreaptă într'acolo, ca lacunele să le împlinesc și relele să le înlăcuiesc. Planul nu l'am spus în amănunte, pentru că deoparte ar fi plătitor, de altă parte având în vedere marea cauză națională, nu-i pot trada amănuntele. Ar fi un comandant nebun acela, care și-ar spune pe față planurile sale dușmanului, de aceea și eu mă rețin. Fapt e, că în decurs de 5 ani totuși mi-a reușit a înființa 21 școli de stat pe teritoriul com. Hunedoarei, și aproape toate în astfel de puncte, unde interesul național le pretindea cu urgență. Aceasta este soluțiunea definitivă a chestiunii învățământului popular din tot atâtea comune.

Acuma trec la acțiunea, de care am pomenit mai înainte, și anume la înființarea școalelor comunale. Mulți privesc acțiunea aceasta cu ochi răi pentru că în exaltațiunea lor națională o cred de zadarnică. Abstrăgând că școalele acestea prevăd lipsuri culturale ele sunt toate școli cu limba de propunere maghiară, cari ca sprijinitor a sentimentului patriotic stau sub imediata supraveghiere a statului. Statul întrece salariul învățătorilor dela câteva școli comunale dela 100 cor în sus și așa pe comune cade numai sarcina de a ridica localuri de școală, a lua în buget banii de locuință a învățătorilor sau a da locuință în natură și a îngriji de spesele trebuincioase pentru susținerea școlii. Recunosc, că și în forma aceasta li-se pune sarcină mare, poate insuportabilă comunelor, dar la tot cazul e caracteristic, că multe comune sărace românești nu se substraș nici dela cele mai mari jertfe materiale numai să capete școală și încă școală ungurească.

Înainte de a fi început aceasta acțiune extinsă îmi trebuia să cumose până în amănunte

„Cine vrea să cumpere încălțăminte fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere la

IOAN VUIA
Sătmar — Szatmár,
- - Deák-tér - -
In casa lui Keresztes András.

care ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și ciobote pregătite în țară din piele dintr'adevăr cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuției drăgălașe sunt neîntrecute.

La dorință să pregătesc tot felul de ghete și ciobote după măsură.

rea culturală din comitat precum și nevoile acestuia. Mai mult de-o jumătate de an mi-a trebuit să mi adun cu sârguință material necesar. Rezultatul a fost, că în ședința comisiei administrative din Ianuarie 1910, am propus înființarea a 190 de școli comunale noi. Am întâlnit rezistențe violente, la cari nu m'am așteptat, așa că numai după mai multe protestări din partea mea comisia administrativă cu 6 în contra alor 5 voturi a hotărât, ca în 190 comune să se ridice școli comunale. Dispoziția aceasta a avut de urmare, că până în ziua de azi s'au deschis 23 școli comunale, cari își îndeplinesc cu succes misiunea patriotică și culturală. Afară de aceste 24 de școli sunt gata și în orice moment s'ar putea deschide, numai bugetul statului să ne vie într'ajutor. Așadar urmările acțiunii de abia un an în urmă, că s'a hotărât definitiv înființarea alor 47 școli comunale noi.

În sinul celorlalte școli confesionale nu s'a întâmplat nici o schimbare mai însemnată. Auto-ritățile bisericești gr.-cat. au aranjat chestiunea aproape a tuturor școlilor corespunzător cerințelor legii. Acestor școli nici din punct de vedere patriotic nu li-se poate face nici o obiecțiune. Când întâmplă uneori să observăm oarecare direcție tendențioasă, în conștientizarea autorității bisericești înlăturăm nevoile. Aș fi nedrept dacă nu accentua și bunăvoința autorității bisericești în privința aceasta, pentru că școlile gr.-cat. în cea mai mare parte tocmai sub ingerința autorității bisericești se născușe a îndeplini afacerile de învățământ și de educație conform cerințelor XXVIII din 1907. Și dacă totuși se ivește câte cova de obiecționat, eu dispun fără ezitare îndreptarea relelor și pot să declar, că în general eu succos îndestulător.

Starea școlilor din comitat, în raport cu starea de acum 5 ani, e de prezent următoarea:

Școli elementare de stat 77 cu 178 puteri didactice, școli elementare comunale 42 cu 47 puteri didactice, școli elementare rom.-cat. 7 cu 12 puteri didactice, școli elementare gr.-cat. 29 cu 29 puteri didactice, școli elementare gr.-or. 75 cu 75 puteri didactice, școli elementare ref. 4 cu 4 puteri didactice, școli elementare lut. 5 cu 11 puteri didactice, școli elementare ale societăților 11 puteri didactice. Total 244 școli 386 puteri didactice.

Așadar numărul școlilor de stat s'au sporit cu 21, a școlilor comunale cu 23, a luteranilor cu 1, numărul școlilor rom.-cat. a scăzut cu 1, a gr.-cat. cu 1, a ref. cu 2, a școlilor de ale societăților cu 2, a școlilor gr.-or. cu 134. Cauzele surprinzătoare a școlilor gr.-or. le-am spus mai sus.

În toate că în general numărul școlilor au rămas în comitat totuși chestiunea școlară e mai înălțată pentru că școlile existente sunt situate în locuri de binisori și pe cât știu eu în comitat nu există nici un învățător fără diplomă.

(Va urma.)

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Sirada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultări: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Consultări separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

Gronică școlară.

CONVOCARE.

P. T. membrii ordinari, onorari, fondatori și ajutători ai despărțământului învățătoresc din tractul protopresbiterial ortodox român al **Lugojului** sunt prin aceasta invitați a participa la prima adunare de despărțământ din anul societății 1911-1912, ce se va ține Sâmbătă în 10 (23) Decembrie c. la orele 8 a. m. în sala reuniunii române de cântări din noul edificiu școlar din Lugoj pe lângă următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării prin prezidiu.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Citirea circularului comitetului central.
4. Constituirea despărțământului.
5. „Sala de învățământ și obiectele din ea”, prelegere practică din învățământul intuitiv de Simeon Sărbu, inv. în Găvojdia.
6. „Numărul 7 în cele patru operații”, prelegere practică din comput de Andrei Rachitovan, inv. în Tincova.
7. „Regatul Italiei”, prelegere practică din geografie de Alexandru Novac, inv. în Herendesti.
8. „Conferințele învățătorești introduse de episcopul I. Popasu” (1866-1872) contribuții la istoria școlilor noastre, de Gheorghe Joandrea, inv.-diacon în Lugoj.
9. Raportul casarului.
10. Raport despre bibliotecă.
11. Propuneri și curenții.
12. Încheierea adunării.

Lugoj, în 29 Noembrie v. 1911.

Dr. Gheorghe Popoviciu,
protopresbiter.

INFORMAȚII.

A R A D, 15 Decembrie n. 1911.

Starea sănătății I. P. Sale Dr. Vasile Hossu. Celim în „P. Lloyd” că I. Sa Dr. Vasile Hossu, noul episcop gr.-cat. al Gherlei, zace bolnav într'un sanatoriu din Budapesta. I. Sa suferise și înainte, dar boala i-s'a agravat în urma unei receli contractate când s'a întors din Viena, unde a fost consacrat episcop. Eri a avut loc un consiliu de medici, cari au constatat că I. Sa e pe calea însănătoșirii.

Li dorim grabnică însănătoșare deplină!

—Școlile românești din Bucovina. Din Cernăuți ni-se scrie: Este un lucru stabilit de mult, că Românii bucovineni, recunoscători ca cea mai pașnică populațiune din monarhia habsburgică, au de dus în totdeauna o grea luptă pentru ocrotirea drepturilor lor naționale.

Aci, în Bucovina, par'că s'a înrădăcinat tradiția că tocmai Românii sunt aceia cari pot fi tratați ca a cincea roată la căruță. Pe când celelalte națiuni își văd realizate cu vârf și îndesat aspirațiunile lor naționale, Românii nu pot dobândi aproape nimic fără a întreprinde câte o acțiune energică. Vorba bună n'are nici odată efect.

Nu de mult, consiliul comunal a decis împărțirea școlilor din oraș în **școli naționale**, în raport cu numărul locuitorilor din fiecare parte a orașului, atașându-se școlilor și corpul didactic necesar care trebuie să fie recrutat din națiunea respectivă.

Ei bine, tocmai suburbiile românești Clocușica și Roșu sunt tratate în modul cel mai vitreg. Consilierii comunali români Dr. Cotlareciuc

și Scalat, au adus în desbaterea consiliului desconsiderarea drepturilor Românilor de a se numi în aceste suburbii învățători români. S'a vorbit și de înmulțirea claselor la școlile românești. S'a încins o desbatere aprinsă, după care consiliul a aprobat cererea legitimă a consilierilor români, votând propunerea prezentată de aceștia, ca consiliul școlar orășenesc să ia imediat măsuri de îndreptare.

— Predică ungurească într'o comună românească. Din Năsăud primim următoarele rânduri dela un German.

„La 13 Decembrie n. a fost înmormântată soția dlui **Dr. Valeriu Tanco**, fiul fostului director gimnazial și actual director al băncii „Aurora”, dl **Pavel Tanco**. Fiind răposata de religie rom.-cat., la înmormântare a oficiat preotul rom.-cat. **Francisc Paliko**.

În cimitir, dl Paliko — deși bine știa că soțul răposatei este Român și asistenții toți **Români** sau **Germani** — a rostit predica în limba ungurească. Mă îndoișe dacă asistența a înțeles această predică, dar știu că toți au rămas deprimați de această nesocotire a asistenței numeroase care a venit să dea cinstea de pe urmă regretatei răposate.

Am înțelege predica ungurească, dacă dl Paliko n'ar stăpâni și celelalte două limbi. Dar așa? Sau crede dl Paliko că nu d-sa e pe seama comunei ci comuna pe seama d-sale?”

— Domnul Marșeu și domnul Gábor. D. Marșeu, este membru în comitetul național, d. Gábor este chelner la Vas. Se știe cum acești domni au ajuns împreună în istoria luptelor noastre. D. Marșeu i-a plătit dlui Gábor 20 de cor. pentru d. Vernescu. Fapta aceasta d. Marșeu și-a publicat-o la ziar. D. Vernescu i-a trimis azi banii dlui Gábor, iar d. Gábor i-a restituit banii dlui Marșeu. Acum d. Marșeu și-a pierdut... dovada. Rămâne să mai publice câți bani i-a dat dlui Vernescu până la prima, ca omul să și achite și această datorie. Iar toată această operație financiară trebuie publicată în organul autorizat, pentru — posteritate.

— Carmen Sylva despre lux. O interesantă mișcare s'a pornit de curînd la Mînich și în împrejurimi, pentru combaterea luxului.

În fruntea acestei mișcări se află doamne din înalta societate, cari s'au simțit datorare a porni lupta în contra luxului, dată fiind ruina morală și materială pe care o cauzează pretutindeni această boală modernă a societății.

Doamnele cari au pornit această mișcare, au trimis apeluri tuturor femeilor de seamă din țară și străinătate, între altele și reginei Elisaveta a României.

Apelul trimis reginei a fost însoțit de o scrisoare a dnei Luisa Schröder Buttgerit, care invită pe suverana României să se asocieze acestei mișcări.

Regina a răspuns printr'o lungă scrisoare, în care se exprima în mod cu totul simpatie asupra mișcării.

Carmen Sylva spune între altele:

Nimeni nu mi-a gândit încă dorințele, ca acele doamne, cari au luat inițiativa acestei mișcări. Socotesc ca un scop incontestabil că ruina ori căruia popor începe cu luxul. Cu toate acestea o regulă generală nu se poate aplica ori căruia popor. Așa de exemplu clima are o mare influență asupra poporului în ce privește luxul.

Regina îndeamnă apoi pe doamnele cari conduc această mișcare, să fie prevăzătoare și cu bun simț.

Ce este de fapt luxul — scrie regina — nu se poate defini atât de ușor.

Noțiunea luxului e relativă: Ceeace la unul este lux, poate fi considerat ca modestie la un altul, dată fiind situația sa.

Sunt însă și alte lucruri cari trebuie luate în considerație în lupta contra luxului.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaúdvár.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

Aşa de exemplu omul bine situat, întrebuinţând diverse articole de lux procură pâinea necesară unui anumit număr de oameni.

Care este însă graniţa dela care începe luxul? La o anumită graniţă noţiunea luxului se confundă cu aceea a curăţeniei.

Iată un exemplu:

Faptul că eu schimb zilnic lingerie nu constituie decât un act de curăţenie, când o va face însă un om cu situaţie modestă, devine lux.

În scrisoarea ei regina expune o serie întregă de asemenea întrebări, cari dovedesc că s'a ocupat cu deosebită atenţiune de amănuntele acestei probleme.

La sfârşitul scrisoarei regina asigură încă odată că priveşte această mişcare cu deosebită simpatie.

— **Destrăbălarea „Poporului român”.** Din izvor competent aflăm că autorul rindurilor descreeate ce le publică „Poporul român” în numărul său din urmă este **dr. Ioan Suciu**, avocat şi „organizator” al partidului naţional-român...

— **Nicolae Cristici.** A murit Nicolae Cristici care a jucat rol atât de mare în Serbia. Era de loc dela Mitroviţa, din graniţa Croată. A slujit ca grănicer, ajungând subofiter, apoi a fost în slujbă la vamă. Pe urmă a trecut în Serbia puţin înainte de 1840. A intrat în poliţie. În 1844 a fost judecător de instrucţie şi a înăbuşit fără cruţare răscala militară. Era ministru în 1868, când prinţul Mihail muri ucis. A fost mâna dreaptă a lui Milan Obrenovici.

— **Administraţia noastră!** Din Târgul-Mureşului se telegrafiază: Secţia disciplinară a consiliului administrativ a amovat din oficiu, pentru totdeauna, pe asesorul dela sedria orfanală **Dr. Szász Károly** şi pe notarul comunal **Zongor Gyula**. Motivele: neregularităţi săvârşite în oficiu.

— **Un nou roman în casa Habsburgilor.** Abia au trecut câteva săptămâni de când arhiducele **Ferdinand** a renunţat la rangul său pentru a se căsători cu o burgheză, şi acum avem de înregistrat un nou roman: ducele **Francisc Henric** e hotărât să renunţe şi el la rangul său ca să se poată căsători cu fata unui cetăţean din München.

Francisc Henric e fratele ducelui **Leopold** (azi **Wölfling**) care s'a căsătorit cu **Adamovics Vilma** şi frate cu fosta moştenitoare de tron a Saxoniei, principesa **Luitza**, care a fugit cu **Giron**.

— **Contrabandă de vite.** Din Deva se telegrafiază ziarelor maghiare din Budapesta, că jandarmieria a descoperit urmele unei mari asociaţii de contrabandă de vite şi rîmători din România,

asociaţie a cărei ramificaţie se întinde prin toate comunele din cercurile Haţeg şi Puui.

În toate comunele dinspre graniţa României vitele se înmulţesc şi comerţul de vite a luat proporţii foarte mari.

Drumul pe care se practică contrabanda pe o scară întinsă, este o coastă foarte periculoasă a muntelui Retezat.

— **Mandatul dela Ighiu.** „Ujság” din Cluj primeşte o telegramă din Alba-Iulia, în care se anunţă, că după alegătorii lui Vaida, cari au contestat alegerea lui Szász Pál la Ighiu, n'au depus la tribunalul din Alba-Iulia suma de 3000 cor. ce se mai cerea pentru întregirea anchetei, rezultatul se poate şti cu siguranţă: petiţia va fi respinsă şi cei ce au iscălit-o pedepsiţi cu suportarea cheltuielilor. „Ujság” spune că avocatul alegătorilor lui Vaida de aceea n'a voit să mai depună suma cerută de tribunal, fiindcă s'a constatat deja până acum, că partizanii lui Vaida au ameninţat cu moarte pe alegătorii, cari vor vota cu Szász.

Noi nu credem în concluziile acestor ale corespondentului lui „Ujság” partizanii lui Vaida vor fi cetit şi ei vorbele lui Justh, că în chestii electorale n'avem ce căuta la Curie! Cazul lui Maniu e o dovadă clasică! — „Unirea”.

— „**Urania**”. Eri seara s'a reprezentat pentru prima dată în teatrul-cinematograf „O vilegiatură fatală”. Actorii dramei sunt membri unei celebre trupe dramatice din Norvegia.

Tablourile sunt senzaţionale şi foarte bine reproduse.

— „**O vânătoare bine reuşită**”. Din Făgăraş ni-se scrie: În 7 Decembrie a. c. făcând dl adv. Dr. Octavian Vasu o vânătoare, cu mai mulţi prieteni, în pădurile comunelor Ohaba şi Şercaiţa, din munţii Făgăraşului, în goana cea dintâi răstogolind câinii un vior încrezut în mărimea şi puterile sale, resistând atacurilor cânilor, s'a născut o luptă pe viaţă şi moarte.

Doi câini ai adv. Dr. Oct. Vasu au fost răniţi, iar vierul, după gloanţul cel din urmă, primit în cap, dela tânărul iurist George Bărbat, a căzut mort.

În 8 Decembrie a. c. fiind urmărită o ursoaică cu 2 pui, în urma unei goane bine conduse de gonacii din Şercaiţa, între cari Candid Băţia ca

primul conducător; ursoaica şi un pui au fost călcaţi la pământ de gloanţele adv. Dr. Octavian Vasu şi a iuristului G. Bărbat. Un pui rămas fără mamă s'a dus rănit. Cei puşcaşi au fost duşi la Făgăraş şi au fost mult admiraţi.

x **În atenţia instituţiilor de binefacere** Fabrica de ghetete „Moskovits” societate pe acţii recomandă spre distribuţie — ghetete de copii, băieţi şi fete — fabricaţie proprie. Ghetetele sunt făcute din materialul cel mai tare şi curat, preţurile fabulos de ieftine. Comandele se pot face acum adresându-se la filiala din strada Szabadság-tér 18.

x **Dacă vrei să bei ceai ieftin**, poţi să încerci, cao litru de rum englezesc şi o cutie de ceai costă numai 1 cor. Un litru de esenţă pentru diferite licheururi 50 fil, un litru esenţă de rachiu 20 fil. şi un litru esenţă pentru rum 40 fil.

Preservative pentru bărbaţi şi dame bucata 40 fil. Legături pentru vătămătură, pentru burtă precum şi alte articole ce se ţin de branşe se află la drogueria „Juger” alui Fekete Mihály, Marosvásárhely, Pasa Széchenyi. Comandele peste 10 cor se trimit franco.

ECONOMIE.

Pășuni de vite. Svonindu-se vestea în vala noastră a Bărgăului com. Beszterce-Naszod, că în unele comitate din Ungaria este criză mare de nutreţi pentru vite, proprietarii de vite ar ar fi aplicaţi a da vitele lor spre iernat în parcuri sunt rugaţi a se adresa lui **Alexandru Lunca**, birtaş, **Alsó-Borgó**, up. **Borgó-Prund**.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Emanuil Comșia, Brad. Am primit cor. H abonament până la 1 Aprilie 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și co

Dentist in Cluj.

NAGY JENŐ

specialist pentru dinți artificiali fără pod la
CLUJ KOLOZSVAR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plăire în rate pelângă garanția de 10 ani.

Dentist in Cluj.

con Tolstoi.

176

RĂZBOIU ȘI PACE

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Cu toții ieșiră să-l întâmpine. Pierre, care sedea mai la o parte, nu putu să auză toate cuvintele împăratului, dar el înțelese că Alexandru vorbea de primejdia ce amenința Rusia și de speranța pe care o punea în noblețea din Moscova.

Când află țarul hotărîrea nobleței, el spuse cu glasul tremurător:

— Domnilor, nu m'am îndoit niciodată de zelul nobleței ruse, dar azi, ea a întrecut așteptările mele. Domnilor, să ne punem pe lucru, căci timpul e scump.

Din toate părțile izbucniră strigăte de entuziasm.

— Da, cuvintele țarului sunt ce avem noi mai scump, repetă plângând cu hohote, contele Ili.

El nu auzise nimic, dar își explica lucrurile în felul său.

Alexandru trecu apoi în sala burghezimei unde rămase vre-o zece minute. Abia începuse să vorbească și ochii i-se umplură de lacrimi; el își sfârși discursul cu vocea tremurătoare.

El ieși însoțit de doi negustori; unul era un bogat comerciant de rachiiuri, celălalt era primarul Moscovei, slab la trup și galben la față. Amândoi plâneau; bișgotul negustor sughița ca un copil, repetând mereu:

— Ia-mi viața și averea, Majestatea Voastră.

În clipa aceea Pierre nu avea decât un singur senti-

ment: de a arăta că și el ora gata să sacrifice totul. El se mustra pentru discursul lui cu tendințe constituționale și căuta a și-l răscumpăra. El declară imediat contelui Rostopsin că e hotărât să dea o mie de oameni cu întreținerea lor.

Contele Ili povesti nevastei lui cu lacrimi în ochi, incidentele din timpul zilei și consimți fără multă vorbă ca Petia să se facă soldat.

A doua zi, țarul plecă. Nobilii se împrăștiară din nou prin cluburi și dădură cu inima îndoită ordinele privitoare la miliție, mirați și ei de propria lor generozitate.

XVI.

A doua zi după plecarea prințului Andrei, prințul Polkonsky își chemă fiica lângă dânsul.

— Ești mulțumită acum? Ai reușit să mă strici cu fiul meu... Ești fericită... Asta e tot ce cereai, și acum îți pare bine... Dar eu sufăr, eu sufăr! Sunt bătrîn și slăbesc pe zi ce trece. Ei bine, bucură-te! bucură-te!

După convorbirea asta prințesa Maria rămase opt zile fără să-l vadă pe tatăl ei. El era bolnav, în pat.

Spre marea ei mirare, prințesa băgă de seamă că pe tot timpul boalei sale, prințul nu o primise nici pe dsoara Bourienne. Numai Tikhon avea voie să intre la dânsul.

După opt zile prințul se făcu bine și-și reluă viața obișnuită ocupându-se cu o activitate excepțională de grădinile și de clădirile lui. Părea a spune prințesei Maria: „Vezi, tu ai scornit istoria relațiilor mele cu franțuzaica; dar l'ai mințit pe prințul Andrei. Ei bine, n'am trebuință nici de tine, nici de franțuzaică”.

Prințesa Maria își petrecea jumătate din zi cu micul Nicolae, asistând la lecțiunile lui și dându-i ea

însăși lecții de muzică și de limba rusă: restul al petrecea citind, ori stînd de vorbă cu doica ei.

Războiul o preocupă, ea pe ori ce femeie. Ea se temea și tremura pentru fratele ei, ea se înfricoșă de cruzimea cu care se uicideau oamenii între dînșii; de sensul acestei campanii ea nu-l înțelegea și războiul acesta i-se părea la fel cu toate celelalte. Ea nu-l înțelegea rostul, cu toate că receptorul elvețian al micului Nicolae se silea să-i expună motivele acestei campanii, și că Iulia, acum prințesă Boris Drabetskoi, cu care își reîncepuse corespondența, îi scria scrisori patriotice!

„Îți scriu rusește, scumpa mea, pentru că urăsc tot ce este francez, chiar limba pe care nu pot s'o mai ascult.

„Aici la Moscova suntem cu toatele entuziasmate de împăratul nostru adorat.

„Sărmanul meu soț, suportă privațiunile prin hăruri rusești, dar vestile ce mi-se aduc nu fac decât să-mi mărească entuziasmul. Ai auzit de sigur, povonindu-se de eroicul act al lui Baikosky care, înconjurînd cu brațele gâtul celor doi fii ai lui, a rostit: „Vom muri împreună, dar nu vom da înapoi”. Și cu toate că inamicul este de două ori mai numeros decât noi, noi tot nu am șovăit.

„Vremea ni-o petrecem cum putem, dar la război ca la război. Prințesele Maria și Sofia își petrec zile întregi cu noi, iar noi, biete văduve timpurii, stăm de vorbă, tot depănând la vată. Numai dta, amica mea, ne lipsești”.

Prințesa Maria nu pricepea rostul acestui război, mai ales fiindcă bătrînul prinț nu voia să-l admită și-i bătea joc de el în vremea mesei. Tonul său era așa de calm și de sigur, încât prințesa Maria îl credea.

(Va urma).

REISZ

FABRICĂ DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Ludassy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă „Apollo”).

TIMBALE

cu organism patentat de oțel, dând sunete rezonante și foarte plăcute, — se pot cânta și pe rate. — Gramofone cu plăci artistice, — vioare, flaute, harmonici ș. a. — Numeroase distincții și medalii primite ca răsplătă. Inventatorul pedalului modern și al organismului de oțel. Catalog trimis gratis.

Mogyórossy Gyula,

kir. szab. hangszergyár.

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71.

PRIVELIȘTEA ABADULUI.

Astăzi!

Astăzi!

SE DESCHIDE

grandioasa cafenea

VÁROSI KÁVÉHÁZ

renovată în întregime și confortată cu toate comoditățile.

Deschiderea de azi,

Sâmbătă, (16 Dec.) se va face cu toată solemnitatea.

Săli separate pentru biliard, lectură, jocuri și alte distracții în catul I. unde conduce »lift«-tul.

Ziare și reviste din localitate, provincie, Budapesta și din străinătate.

Luca K. Alexievits

pregătitor de haine preoțești

NEOPLANTA — UJVIDÉK.

foarte frumos. La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Recomandă atelierul său asortat cu totfelul de revizite și haine preoțești de îmbrăcat în vremea slujbei în biserică. Pregătește totfelul de icoane sfinte legate frumos cu aur și mătăsă, steaguri, prapora și altele. Icoana Mormântului lui Christos îl face foarte frumos. La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

În atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deosecit, pentru uscat, la fabricarea țigărilor și a sligovitelor. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă din Bosnia și Herțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Breška, Bosnia.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii

Bistrița — Besztercze.

10% economie la comande
— de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice de bucătărie vestite în Transilvania. — Catalog și desemnări să trimit la cerere.

Fagler László

strungar artistic și turnător de metal și minieraluri.

Szeged, Szent Mihály-u 4.

Pregătește articole de aramă, precum paturi, sfeșnice, sonerii, pipe pentru vin și bere, pompe primește apoi pregătirea ori cărei

părți de mașini industriale, turnărie după model dela simplu până la lucrările cele mai complicate. Cumpărătorilor vechi — rabat.

Se caută

un substituit de notar

pentru o comună. Reflectanții cu cvalificare legală să se adreseze imediat lui Nicolae Todor, v-notar în Orlát (Szebenmegye).

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65 ani, rămânând procentele aceleași.

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treierat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plătire în rate.

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini, motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez luminaire cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura generală comerclală.

Palmer Mátyás

Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 13.

Morun

pește sărat, în felii.

S O M N

mare în felii, precum și SOMN mic. ȘTIUCĂ, DEVERICA mare, DEVERICA mic, CIORTAN.

Au sosit la 8 Dec. un vagon din soiurile de mai sus, pește sărat pe care am început să-l desfac.

T A R A N K A

sărat, foarte frumos, per bute ori 100 kg. a 70 cor. — Trimitem și la particulari fie prin postă fie ca marfă.

PETROVITS și PANTITS

Versecz, (Fő-tér.)

Cel mai mare magazin de blănărie!

ILIE ȘTEFLEA

Sibiu—Nagyszabon, Grosser Ring Nr. 18.

Premiat la expoziția de modă cu Medalie de stat.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană. blane de călătorie, — manșoane, boăie căciuli pentru domni și doamne ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. —

Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptuirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

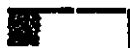

Stefan Fekesházy

Institut de văpsitorie de haine și curățătorie chimică.
Bistrița, Föter 17. Lângă Primărie.

Primește: curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și albituri de pat; perdele și orice lucrări de bransa aceasta cu prețuri foarte ieftine.

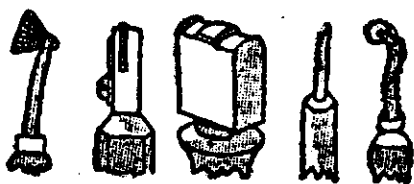
Curățire și vopsitorie chimică de totfelul de haine pentru bărbați și femei, pardesii și jachete fără ale desface; apoi materii de mobile, perdele dantele și altele. Execuție promptă. Prețuri foarte moderate.

Giobotari, ATENȚIUNE! Pantofari

AUREL BRINZAY

fabricant de unelte,
BUDAPEST, VIII., Losoncy-utca 18

Pregătește totfelul de unelte pentru ciobotărie și pantofărie.
Catalog trimis gratis și franco.

În grădina de iarnă a

„Hotelului Central”

condusă în spirit modern; — Onoratului Public i-se servesc mâncări și beuturi, de cele mai bune, cari mulțămesc ori-ce pretenții. — După teatru se capătă cină caldă.

Pentru cununii și bancheturi stau la dispoziție săli separate.

Zilnic taraf de țigani, de primul rang.

În cafenea se poate lua asemenea după reprezentările teatrale — cină.

Cu distinsă stimă: **Augustin Csérmák,**
hotelier.

Pentru femei și bărbați

CAPSULELE SĂNID

s'au adeverit ca cel mai sigur remediu fără nici o injecție, contra pleuragiilor subite și cronice. O cutie cu instrucția aplicărilor (conținând 100 capsule) 6 cor. Unicul remediu sigur contra slăbirei și impotenței funcționale sunt renumitele capsulele întăritoare ale Drului Timkó, sticla costă 10 cor. și se trimite contra ramburs dela

Farmacia „Magyar Király”
Budapesta, V., Marokkói-utca 2,
Piața Erzsébet.

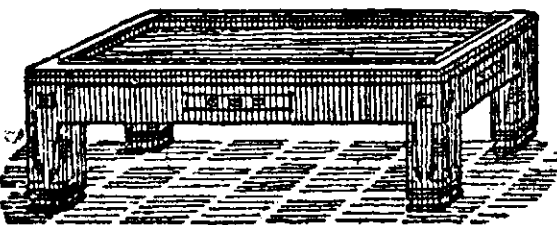
Correspondența să se facă în limba română.

Premiat la expoziție cu medalie de aur.

H. PÁLLÁN succesor

Styászai József

prima fabrică ardeleană de biliarde și timplărie în
Kolozsvár, Dávid Ferenc u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliarde și în provincie. — Ține mare asortiment de biliarde noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

Decorat cu medalie de aur la expoziția agricolă din Lugoj.

Dicsics B. Ignác,

succesorul lui Bálint Dicsics,

Atelier de trăsuri, șole și lustruire.

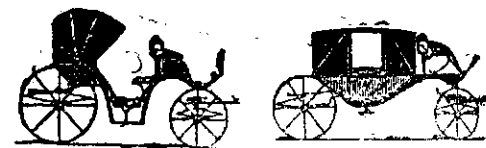
LUGOJ, strada Niță Popa

lângă bisERICA gr.-orientală română.

Pregătește totfelul de trăsuri și căruțe,

precum și lucrări de dogărie și făurărie.

Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

Anunțuri

primește administrația „Tribunei”, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Johann Spiler fabricant de

cuptoare de lut.

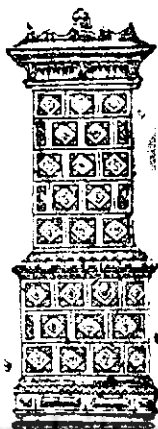
Sibiu—Nagyszombat, Neustiftgasse 2.

Atrage atențiunea on public, că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fier cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

Premiat de mai multeori.

Carl Piffel, prima fabrică de obiecte de metal

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Mészáros-utca sarkán Krausz-étele házában.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu.) Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte edibctee de metal: precum ciubere, uclioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tablă cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conduct pentru apă, aranjări pentru baie și cloșet engleze cu neltrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și erud.

Catalog de prețuri la dorință gratuit.

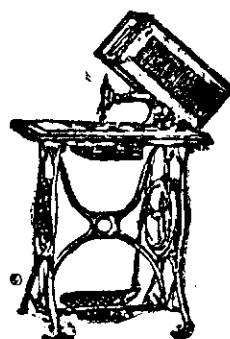
Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

P. Bittenbindercolorator de mătăsuri, curăți-
tor chimic de haine și spălător.**Timișoara — Temesvár.**Centrala: Józsefváros, Fröbel-u. 37.
Filiala: Gyárváros, Fő-utca 27. sz.Curăță și colorează, ohemic, ori-ce
haine de dame, domni și copii, per-
dele, pânzături și îmbrăcăminte de
mobile. — Apoi spală și calcă ori-ce
fel de albituri, gulere și mangete.
Comande din provincie se fac prompt.
Costume bărb. curăț chimic cu 3 cor.
Părușe totfelul de tort în diferite culori.**Engelthaller Béla,****Segedin—Szeged, Lechner-tér 10. sz.**In atelierul său se află totdeauna cămine
pentru camera de baie, conform încălzirii
cu lemne, ori cu gaz, precum și accesorii
în orice cantitate și cu preț convenabil.

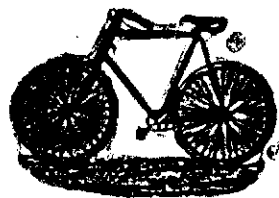
Catalog ilustrat la cerere trimit gratis și franco.

STEFAN SLADECKI UN.
FABRICA DE MOBILE
VIRSET
Strada
Kudritzky Nr. 44-46

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).Pregătește mobi-
lele cele mai mo-
derne și luxoase
cu prețuri foarte
— moderate. —Mare depozit de plane
excelente, covoare, per-
dele, țesături foarte fine
— și mașini de cusut. —Damele cari voiesc să fie svelte,
încerce corsetele mele**„Neuester Schnitt”**necesare la costumele »Princes«
și »Directoire«.**CORSETE**după măsură, precum și reparaturi
se fac în acurateță.**Gustav Zimmermann**Sibiu—Nagyszeben,
Grosser-Ring, 1. în etaj.**Leitner Sándor**

mechanic și electrotehnic

Cluj—Kolozsvár,**Strada Deák Ferencz Nrul 30.**Vinde și repară pe lângă prețuri mo-
derate: casse de bani, biciclete,mașini de cusut, gramafone
și mașini de scris. — Primește
ori-ce muncă de bransă, precum: în-
troducerea soneriilor, a lumini de
electrice și a diferitelor motoare.**GHETE „TURUL”****ELEGANTE, TRĂINICE și IEFTINE.****„Turul” fabrică de ghetă, societate pe acții, Timișoara.**

Depozit general: Arad, Piața Andrássy Nr. 13. (Palatul Minorităților).

Șef-conducător: **Weinberger Ede.**

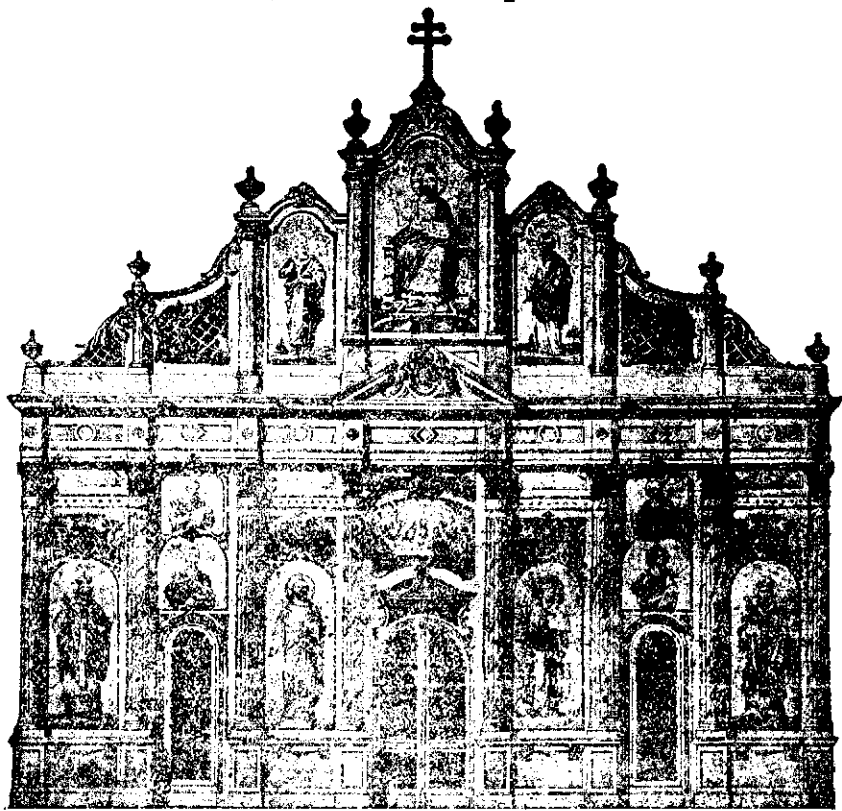
În fabrică sunt aplicați 1200 lucrători.

Catalog gratuit și franco.

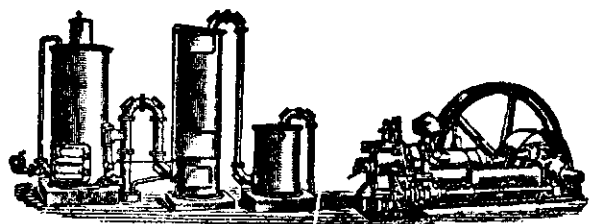
130 filiale în patrie și străinătate.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

institut pentru ridicarea altarelor în
— Budapesta, Köbányai-ut 53. —

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii. Prețuri moderate. Condiții favorabile de plată.

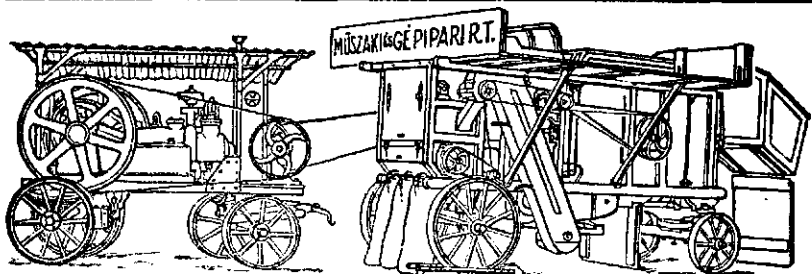
Garnituri de îmblățit cu benzină și ulei, motoare de benzină, ulei și gaz.

Construcție de mori:

mori de rijnit și măcinat, teascuri de ulei, instalații de apeduct, fântâni, pompe de totfelul. Prețuri ieftine, condiții favorabile, garanții desăvârșite. Lămuriri specialiste, proiect de cheltuieli și preț-curent se trimit gratis și franco.

Societate pe acții pentru industria tehnică de mașini.
Műszaki- és Gépipari Részvénytársaság,
Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

Reprezentantul pentru Arad și provincie:
LENGYEL GYULA,
atelier de motoare și mașini
Arad, (Hal-tér) Szentpál-u. 1.

AFLI LA NOI

cel mai bogat asortiment de diferite articole cu prețuri ieftine. Vizitează negreșit prăvălia noastră unde vei afla frumoase lucruri pentru
DARURI DE CRĂCIUN

ARTICOLE DE GALANTERIE:

Mese pentru flori
Mese pentru fumat
Rame pentru fotografii
Ettagere de tot felul
Garnituri p. masa de scris
Garnituri pentru fumat
Machete de teracotă
Vase pentru flori
Bibelouri
Cassette în colori
Articole japoneze
Bricege
Aparate de ras
Artificii
Lampe electrice de buzunar.
Cofere
Corfe

Săculețe pentru dame
Portmonaide
Necessaires
Articole de toaletă
Oglinzi de tot felul
Articole pentru turiști
Bastoane
Articole de lux.

BIJUTERII
de toată categoria,
lanțe, cercei, ace,
COLIERE
cu ametist în argint.
»ANTIK«
bijuterii moderne.

Trăsorele pentru copii.
— JUCĂRII. —

■ Mare magazin. ■ Prețuri ieftine. ■

ARTICOLE DE MODĂ:

BLUZE
ROCHII
JUPOANE
COSTUME
PARDESII
ȘORTE diferite calități
RUFEE DE DAME
JACHETE
PALTOANE
CHERETE
BONETE
JABOTS-URI
CORDOANE

EVENTAILLE
PLEDURI
RUFĂRIE DE TRICOT
CIORAPI.
PRODUSE PROPRII

ARTICOLE DE
MODĂ PENTRU
BĂRBAȚI, — CĂ-
MĂȘI, GULERE,
CIORAPI, CRA-
VATE, BATISTE.

■ Nu-i obligament de-a cumpăra! ■

MARE ASORTIMENT DE GHETE.

Marca: »SALAMANDER« cea mai bună fabrică de ghete din întreagă lumea, pentru domni și dame: Cor. 16-50. — Preț de unitate Cor. 20-50.

Marca: »MARA«, ghete pentru domni și dame, sistem nou Cor. 13-50.

Ghete pentru vânat și turiști.
Ghete pentru patinat și săniuș.
Ghete pentru dans.
Ghete călduroase de casă.
Camașine.
Galoși și șoșoni.

KAUFHAUS M. BRECKNER
Hermannstadt. SIBIU. Nagyszeben.